

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3072/2021
18.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Јелене Ивановић и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Љубомир Даветић, адвокат из ..., против туженог Завода за спорт и медицину спорта Републике Србије, Београд, чији је пуномоћник Стефан Здравковић, адвокат из ..., ради утврђења, враћања на рад и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 461/20 од 21.04.2021. године, у седници одржаној дана 18.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 461/20 од 21.04.2021. године и пресуда Другог основног суда у Београду П1 72/19 од 04.07.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништаво решење туженог Завода за спорт и медицину спорта Републике Србије број .. од 08.02.2016. године којим је тужиоцу отказан Уговор о раду, те да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад, као и да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде, за период од фебруара 2016. године до октобра 2017. године, исплати: - за фебруар 2016. године износ од 35.978,12 динара, - за март 2016. године износ од 50.369,68 динара, - за период од априла 2016. године закључно са јануаром 2017. године месечне износе од по 50.369,67 динара и за период од фебруара 2017. године закључно са октобром 2017. године месечне износе од по 50.563,40 динара, са законском затезном каматом, као и да у име и за рачун тужиоца уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање за период од 08.02.2016. до 31.10.2017. године и да тужиоцу накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 363.750,00 динара, у року од 15 дана од пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 72/19 од 04.07.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништаво решење туженог Завода за спорт и медицину спорта Републике Србије, Београд, број .. од 08.02.2016. године, којим је тужиоцу отказан Уговор о раду, те је обавезан тужени да тужиоца врати на рад у року од осам дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, обавезан је тужени

да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде, за период од фебруара 2016. године закључно са октобром 2017. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом, ближе одређене у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да у име и за рачун тужиоца уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање, за период од 08.02.2016. године до 31.10.2017. године, ближе одређене у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 234.00,00 динара, у року од осам дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом петим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка са законском затезном каматом, као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 461/20 од 21.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 46.875,00 динара, у року од петнаест дана по пријему пресуде, а захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, сходно члану 441. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 18/20 – у даљем тексту ЗПП), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог број .. од 08.02.2016. године тужиоцу, запосленом на пословима саветника директора за ..., отказан је уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности са 08.02.2016. године због тога што је услед организационих промена престала потреба за обављањем послова на којима он ради, с тим да има право на отпремнину у износу од 245.069,42 динара, пошто није било могућности да му се обезбеди други посао који одговара његовој стручној спреми и радним способностима, нити могућности да му се понуди други посао у нижем степену стручне спреме, одговарајућег занимања, као ни да му се обезбеди преквалификација, доквалификација или понуди посао код другог послодавца. Даље је утврђено да је Одлуком туженог од 05.02.2016. године одређено за које запослене престаје потреба за њиховим радом, сходно Правилнику о организацији и систематизацији послова бр. .. од 22.01.2016. године код туженог, те да је међу њима и радно место тужиоца- саветника директора за ..., као и да ће се отпремнина овим радницима исплатити у року од 30 дана од дана престанка радног односа. Решењем Министарства државне управе и локалне самоуправе број ../2016-05 од 28.03.2016. године одобрена је исплата отпремнине тужиоцу због спроведене рационализације у износу од 237.778,80 динара, а према решењу туженог од 16.03.2016. године, с тим да отпремнина није исплаћена у року од 30 дана већ 31.03.2016. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да је оспорено решење туженог противно принудним прописима и као такво ништаво, у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, с обзиром да је тужени поступио противно одредби члана 158. Закона о раду, јер тужиоцу отпремнина није била

исплаћена пре престанка радног односа (што је дужност послодавца према ставу 1. члана 158. Закона о раду), као и стога што му очигледно није исплаћена у износу који је био одређен решењем о отказу од 08.02.2016. године. Како је основан главни захтев за утврђење ништавости отказаног решења, следствено је основан захтев за враћање на рад тужиоца, а правну судбину претходног захтева прати и потраживање тужиоца на име накнаде штете због изгубљене зараде, према члану 191. став 2. Закона о раду, у месечним износима опредељеним у поднеску тужиоца од 30.11.2017. године на основу неспорних података о висини зараде коју би тужилац остваривао код туженог у утуженом периоду, са законском затезном каматом у смислу чл. 277 и 324. Закона о облигационим односима у вези члана 110. Закона о раду.

Другостепени суд је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду, налазећи да је, код несумњиво утврђеног да тужени пре доношења оспореног решења тужиоцу није исплатио отпремнину, нити у року од 30 дана од дана престанка радног односа 08.02.2016. године, што је нужан услов за давање отказа уговора о раду по овом основу, а на основу одредби члана 179. став 5. тачка 1) и члана 158. Закона о раду и члана 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 68/15 ... 81/16), правилно првостепени суд утврдио да је оспорено решење ништаво, јер је донето противно законским одредбама, па је обавезао туженог да тужиоца врати на рад, пошто је реинтеграција последица поништаја незаконите одлуке о престанку рада. Такође, правилно је обавезан тужени да у смислу члана 191. став 1. Закона о раду, накнади тужиоцу штету у висини изгубљене зараде са затезном каматом, на основу чл. 154. и 277. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Према члану 179. став 5. тачка 1) Закона о раду, важећег у време доношења оспореног решења, („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 13/17), запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то: 1. ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Дакле, услов за отказ од стране послодавца је да је дошло до технолошких, економских или организационих промена због којих је престала потреба за обављањем неког посла, када се исти укидају или пак долази до смањења обима посла, у ком случају се смањује број извршилаца на том радном месту. Наведене промене код послодавца у погледу систематизованих радних места и броја потребних извршилаца морају бити изражене у Правилнику о организацији и систематизацији послова код послодавца или неком другом акту којим послодавац утврђује организационе делове и врсте послова који се обављају, врсту и степен стручне спреме, као и друге услове који морају бити испуњени за рад на тим пословима.

У конкретном случају, Правилником о организацији и систематизацији послова бр. .. од 22.01.2016. године код туженог није више било предвиђено радно место – саветник директора за ... у кабинету директора, на коме је тужилац био распоређен. Будући да није реч о смањењу броја извршилаца на једном радном месту, већ о укидању тужиоцевог радног места, тужени није имао обавезу примене критеријума приликом утврђивања вишка запослених. Како није било могућности да се тужиоцу обезбеди обављање других послова који одговарају његовој стручној спреми и радним способностима, као ни да му се понуди други посао у нижем степену стручне спреме одговарајућег занимања, нити обезбеди преквалификација или доквалификација или понуди посао код другог послодавца, те да је тужиоцу исплаћена отпремнина због престанка радног односа, то је оспорено решење у

свему правилно и на закону засновано, донето ради рационализације пословања туженог, у складу са Законом о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору и Одлуком Владе Републике Србије о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 101/15, ...)

По оцини Врховног касационог суда, погрешан је став нижестепених судова да је оспорено решење у конкретном случају незаконито, јер тужени пре доношења оспореног решења није исплатио отпремнину тужиоцу, а нити је то учинио у року од 30 дана од дана престанка радног односа 08.02.2016. године.

Наведени закључак не произлази из одредаба Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 68/15 ... 81/16 - Одлука УС), којим је било прописано да захтев за одобравање средстава за исплату отпремнине министарству надлежном за послове државне управе и локалне самоуправе достављају министарства, за запослене у министарствима, као и за запослене у јавним службама основаним у областима из њиховог делокруга, осим за запослене у здравственим установама (члан 24. став. 1 тачка. 1)), да се средства за исплату новчане накнаде, односно отпремнине у поступку рационализације, обезбеђују у буџету РС – за запослене у систему државних органа и систему јавних служби, осим за запослене у здравственим установама и организацијама за обавезно социјално осигурање (члан 23. тачка 1)) и да министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе врши исплату средстава за новчане накнаде, односно отпремнине у 2015. години на основу захтева из чл. 24. и 27. овог закона у оквиру средстава опредељених за отпремнине Законом о буџету РС за 2015. годину, а за наредне буџетске године у оквиру средстава опредељених за отпремнине Законом о буџету Републике Србије само на основу захтева из члана 24. овог закона (члан 28. став 1.).

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, члана 153. став 1. и члана 154. и члана 162. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Износ накнаде трошкова туженом Врховни касациони суд је одмерио према његовом опредељеном захтеву, и то на име на име ангажовања јавног правобранилаштва, сходно одредби члана 162. ЗПП, и на име ангажовања пуномоћника адвоката, према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године) за састав одговора на тужбу 16.500,00 динара, за састав две жалбе износ од по 33.000,00 динара и за састав ревизије 33.000,00 динара, као и за приступ на десет одржаних рочишта по 18.000,00 динара и на седам неодржаних рочишта по 9.750,00 динара.

**Председник већа-судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић